

büyük miktarda külün santral çevresindeki açık alanda, büyük havuzlarda depolanması/bertaraf edilmesinde durumunda bitki örtüsü, toprak ve yer altı akiferleri kirlenecektir. Bir yer altı astarının yokluğu alanının yüzey toprağı ile külün kolayca karışmasını sağlar. Al, As, Zn, Mo, Ba, V, Mo, Cd, Mn, ve Pb açısından Dünya Sağlık Örgütü'nün kuyu sularının içme suyu standartlarını aşmaktadır. Kül göletleri yakınlarında yaşayan insanlar (kül ve toprak örtüsünden) yüksek bir radyasyon dozuna maruz kalırlar. **Toprak Kirliliği açısından;** Külün santral çevresine sızması ve yayılması konusunda gerekli önlemler alınmaması durumunda, doğal toprak, uçuşu külün alkali yapısından dolayı daha alkali hale gelir ve bu da tarım/ tarım sektörüne zarar verir.

Biyolojik Çevreye Etkileri açısından; Biyolojik çevre üzerindeki etkisi, ikiye ayrılabilir; flora üzerine etkisi ve fauna üzerine etkisi. Flora üzerine etkisi, , iki ana nedeni de arazi kullanımı ve yanma sonucu oluşan oluşan baca gazı emisyonları. Arazi kullanımı aynı zamanda habitattaki bazı türlerin kaybına da yol açar.

Termik santralin Bursa Ovası Tarım Topraklarına, Su Kaynaklarına ve Tarımsal Üretim Etkileri

Bu bağlamda söz konusu alanda **Enerji (Termik) ve Buhar üretim tesisine ait bir teknik altyapı tesisi olan kömür depolama, kırma ve karışım hazırlama tesislerinin yapılabilmesi için Toprak koruma kurul toplantısı 70 nolu kararı (Ek-1) uyarınca Toprak Koruma Kurulundan tekrar izin alınması bir zorunluluktur. Aksi halde enerji üretim tesisi (Termik santral) ile doğrudan ilgili Kömür depolama, kırma ve yakma karışım oluşturma tesisinin söz konusu alanda yapılması Toprak Koruma Kurul kararı dolayısı ile 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ihlali demektir.**

Proje tanıtım dosyasında sunulan veriler değerlendirildiğinde Bursa Ovası Topraklarına ve Tarımsal üretimine yapacağı olumsuz etkileri aşağıda belirtilmektedir. **Toprak ve Su Kaynaklarına Etkisi açısından;** Proje tanıtım dosyasında AB standartlarının da altında emisyonun sağlanacağı bildirilmesi toz, SO₂, NO₂, CO gibi zararlı atıkların Bursa Ovasının atmosferine salınacağına ancak standartlar ölçüsünde kalınacağına bir bildirimidir.

Uygulamada çok yıllık üretim planında işletme maliyeleri, olası arızalar vb. olumsuzluklar nedeniyle söz konusu limitlerde kalınmayacağı açıktır. Ayrıca Söz konusu limitlerde kalınsa bile kömürün yapısında bulunabilecek diğer zararlı kimyasalların kirleticilerin ne olacağı da belirsizdir. Bu bilgiler ışığında DOSAB kullandığı milyonlarca metreküp suya ek olarak doğanın, tarımın ve tüm canlılara ait olan 3.65 milyon m³ suyu daha kullanarak yok edeceği öngörülmektedir.

Ovada Üretimi Yapılan Tarımsal Ürünlere Etkisi açısından; Bursa Ovası büyük çoğunluğu ihracata giden ürünlerin yetiştirildiği ülkemizin önemli üretim merkezlerinden birisidir. Başta armut (deveci, santa maria), şeftali, ayva,elma gibi çoğu ihracata giden meyve üretimi yapılmakta olup söz konusu ürünler ile bacadan çıkacak asidik kimyasallar ve ağır metal içen tozlardan ciddi zarar görecekları açıktır. Aynı zamanda oluşacak kirlilik nedeniyle ihracat olanakları azalacağı gibi iç piyasada tüketilen ürünlerle halkımızın sağlığı zarar görecektir. Bu kirliliğe ek olarak bacalardan yayılacak 180 oC (DOSAB yetkilileri ve muhtarlar buluşmasından edinilen bilgi uyarınca) sıcaklığa bağlı iklimsel değişimler çiçeklenmeden, meyve bağlamaya ve hasada kadar uzanan süreçte verim ve kalite kayıplarına neden olacak olumsuz etkiler yaratacağıdır.

Bacalardan çıkacak asidik kimyasalların asit yağmurları biçiminde bitkilere; meyve ağaçlarına ve sebzelere ulaşması bitkilerin zarar görmesine ve ileri aşamalarda da meyve ağaçlarının kurumasına neden olacaktır.

Termik Santral İmar Durumu ve Çevresel Etkileşim

Yapılması düşünülen Termik Santral; Demirtaş Organize Sanayi Alanı

içerisinde yer almaktadır. Diğer yandan; DOSAB'ın doğusundaki yaklaşık 6 ha'lık alana ilişkin Büyükşehir Belediye Meclisince 1/25000 ölçekli Merkez Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı'nda değişiklik yapılmış olup; DOSAB'ın doğusunda "Teknik Alt Yapı Alanı" planlanmıştır. Böyle bir tabloda, elektrik ve buhar üretim tesislerinin DOSAB içinde yer alacağı, Teknik Altyapı Alanında ise santralde yakılacak kömürün depolanması ve santralin ihtiyacı olan diğer altyapı tesislerinin yer alacağı öngörülmektedir.

1/25000 ölçekli Merkez Bölgesi Nazım İmar Planı incelendiğinde, termik santral ve teknik altyapı alanı, kuzey ve güney yönünde konut alanları ile doğu ve batı yönünde ise tarım alanları ile çevrili olduğu görülmektedir. Termik Santral alanı, Bursa Merkez kuş uçuşu 9 km mesafede yer almakta olup; kentin en büyük nüfusuna sahip 3 merkez ilçesine oldukça yakın bir konumda bulunmaktadır. Alanın ova bölgesinde yer alması ise; büyük ilçelere olan yakınlığı ile birlikte düşünüldüğünde tesisin yaratacağı riskleri çok büyük oranda attıracağıdır. Yüz binlerce insanın yaşam alanına bu derece yakın bir alanda bulunan tesiste; gerek görüntü, gerekse çevresel etmenler açısından meydana gelebilecek en küçük problem gelecekte telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurması açısından yer seçimi kararı nedeniyle büyük bir risk taşımaktadır.

Termik Santral alanı, Bursa ili hakim rüzgar yönü açısından değerlendirildiğinde, santralin faaliyete geçmesiyle kirlenici unsurlar nedeniyle kent açısından büyük tehlike oluşturacağı öngörülmektedir. Hakim rüzgar yönü kuzey-doğu olan ilde, santral faaliyetleri sonucu oluşacak toz, duman vb. maddeler ilçelerin etkisiyle nüfus yoğun ilçelere taşınacağı açıktır. Yine santralin yakın çevresi düşünüldüğünde, konut alanları, çalışma alanları, donatı alanları ve tarım alanlarının büyük bir risk altında olduğunu söylemek mümkündür.

Termik santraller kuruldukları alanlarda önemli riskler barındırırken, yerleşim alanlarına bu kadar yakın olması ciddi tehlikeleri beraberinde getirmektedir. Termik santral alanının yakın çevresinde yer alan konut alanlarına mesafeleri termik santral alanına 1 km'den daha yakın mesafede Demirtaş ve Panayır Mahalleleri yer almakta olup, 1.5 km mesafede Bursa Modern, 2.5 km mesafede ise İsmetiye Mahallesi yer almaktadır.

Bu nedenle santral alanında yükselecek yanma odaları ve duman tahliye bacasının yüksekliği de kent silüeti açısından endişe vericidir. Yükseklikle ilgili yapılan açıklamalarda net bir bilgi bulunmasa da; sunulan tanıtım filminde modellenen yapılardan ölçekleyerek çıkarabileceğimiz yaklaşık değerlerle yanma odalarının yüksekliği 80 m'yi; bacanın yüksekliği ise 100 m'yi bulmaktadır. Ovada ve yatay düzlemde gelişen bir sanayi bölgesinde böylesi bir yapının kentin merkezinde bu denli yükselmesi doğru değildir. Uygulanacak tesisin çevre etki değerlendirme raporu ne kadar olumlu olursa olsun yapının, yukarıda da görüntülerde de verildiği üzere yakın çevrede yerleşmiş ve yerleşecek olan mahalle sakinlerine görsel olarak da olumsuz etkisi olacaktır. Bunun sonucu olarak bölge halkı üzerinde çevre kirliliği konusunda psikolojik baskı yaratacağı; ve bölgenin sağlıklı gelişiminin önüne geçecektir.

Sonuç olarak;

*Yerli kömür kullanımı ancak doğru yer ve doğru teknoloji seçimi ile desteklenmelidir.

*Elektrik enerjisinin ucuz, kaliteli, zamanında ve güvenilir şekilde temini ülke yönetimlerinin öncelikli konuları arasındadır. Enerjinin ulusal ve kamusal çıkarları gözeten bir anlayışla planlama ve yönetimi boyutları önem kazanmaktadır.

*Artan elektrik ihtiyacını karşılamak için ilk yol, bugüne kadar uygulanan çok sayıda yeni elektrik tesisi kurmak yöntemi yerine, talebi yönetmek, enerjiyi daha verimli kullanarak sağlanan tasarrufla talep artışlarını karşılamak öncelikli olmalıdır.